

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

Факультет № 3

Кафедра педагогіки та психології

РОБОЧА ПРОГРАМА

з навчальної дисципліни «Психологія злочинності дітей і молодіжних угруповань» вибіркового компонента освітньої програми першого рівня вищої освіти (053 «Психологія» (психолог ювенальної превенції))

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 3
Протокол від 29.08.2023 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін ХНУВС
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки та психології
(Протокол від 29.08.2023 № 13)

Розробник:

*Старший викладач кафедри педагогіки та психології факультету № 3 ХНУВС,
кандидат психологічних наук, доцент – Олена МАКАРОВА*

Рецензенти:

*Доцент кафедри психології та педагогіки Харківської державної академії культури,
кандидат психологічних наук, доцент - Ігор ВІДЕНЄСЬ*
*Доцент кафедри педагогіки та психології факультету № 3 ХНУВС, кандидат
психологічних наук, доцент – Вікторія ДОЦЕНКО*

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4 Загальна кількість годин – 120 Кількість тем – 4	05 «Соціальні та поведінкові науки» 053 «Психологія» Бакалавр Психолог ювенальної превенції	Цикл професійної та практичної підготовки Навчальний курс – 4 Семестр – 7 Вид підсумкового контролю - залік
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять		
Денна форма навчання Лекції – 30 год; Семінарські заняття – 30 год; Самостійна робота – 60 год;		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Психологія злочинності дітей та молодіжних угруповань» – ознайомити курсантів із загальними соціально-психологічними механізмами та закономірностями адиктивної та делінквентної поведінки дітей й підлітків, а також специфікою функціонування злочинних молодіжних угруповань аби ефективно вирішувати професійні завдання, що виникають у діяльності працівника поліції.

Завдання дисципліни «Психологія злочинності дітей та молодіжних угруповань» - підготувати висококваліфікованого фахівця, інформованого щодо умов та чинників, що породжують відхилення у розвитку та поведінці дітей і підлітків; соціально-психологічних механізмів виникнення адиктивної та делінквентної поведінки неповнолітніх, а також психологічних аспектів функціонування злочинних молодіжних угруповань; моделей й технологій ефективної професійної діяльності працівника поліції у сфері протидії злочинності неповнолітніх.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення «Психології злочинності дітей та молодіжних угруповань» передбачає використання знань із загальної, соціальної, вікової, юридичної та інших галузей психології, соціології злочинності, девіантології, а також з цивільного, кримінального права і процесу, кримінології та судової психіатрії тощо.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- загальнопсихологічні і соціально-психологічні закономірності формування й розвитку дитини та підлітка;
- чинники злочинної поведінки неповнолітніх;
- психологічні фактори та форми прояву соціально дезадаптованої й

аддиктивної поведінки дітей і підлітків;

- психологічну структуру та індивідуально-психологічну характеристику особистості неповнолітнього правопорушника, зокрема, залученого у групові форми злочинної діяльності;

вміти:

- вільно володіти понятійним апаратом для позначення аддиктивної й делінквентної поведінки неповнолітніх;
- ефективно використовувати отримані знання при вирішенні практичних завдань та проблем, що виникають у професійній діяльності працівника поліції, зокрема із такими категоріями як діти й підлітки;
- відтворювати й впроваджувати у професійну діяльність ефективні моделі й практики соціально-психологічної й психокорекційної роботи з неповнолітніми правопорушниками.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі надання психологічних послуг, що передбачає застосування сучасних технологій та методів практичної психології.	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1.	Здатність до абстрактного, логічного та критичного мислення, аналізу і синтезу
	ЗК2.	Здатність застосовувати знання на практиці.
	ЗК3.	Базові знання та розуміння предметної області та розуміння професії .
	ЗК4.	Здатність спілкування рідною та іноземною мовами
	ЗК 7	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
	ЗК 8.	Навички міжособистісної взаємодії.
	ЗК 9..	Здатність працювати в команді.
	ЗК 10.	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
Спеціальні (фахові) компетентності	СК1	Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології .
	СК 3	Здатність до розуміння природи

		поведінки, діяльності та вчинків.
	СК 4	Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел
	СК 7	Здатність виявляти стан і можливості поліпшення психолого – педагогічного процесу та відповідного соціального середовища.
	СК 10	Здатність здійснювати заходи організаційного - методичного забезпечення профорієнтації та профвідбору.
	СК 11	Здатність розробляти і впроваджувати психологічні рекомендації щодо сучасної життєдіяльності, фізичного і духовного розвитку й самовдосконалення особистості.
	СК12	Здатність до проведення психопрофілактики і просвітницької роботи.
	СК 13	Здатність і готовність забезпечувати дотримання прав і свобод людини під час здійснення професійної діяльності.
Програмні компетентності (ПК)	ПР3.	Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.
	ПР4	Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.
	ПР8	Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.
	ПР12	Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника
	ПР13	Взаємодіяти, вступати у комунікацію,

		бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.
	ПР14	Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.
	ПР15	Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
	ПР17.	Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. Сутність та причини злочинної поведінки неповнолітніх.

Головні тенденції злочинності неповнолітніх в Україні. Труднощі при аналізі процесів і явищ, що впливають на тенденції злочинності неповнолітніх при порівнянні її з показниками дорослої злочинності. Визначення поняття «злочинність неповнолітніх». Етапи формування особистості (вікова періодизація). Психічні ознаки початку пубертатного періоду. Конфлікти та протиріччя юнацького віку. Соціально-психологічні особливості дитячого й підліткового віку. Соціалізація: групи ризику соціальної дезадаптації. Деформації особистості за асоціальним типом. Основні типи неповнолітніх злочинців. Чинники злочинності неповнолітніх: соціально-економічні, психолого-педагогічні та медико-біологічні. Етапи формування «злочинної кар'єри» неповнолітньої особи.

ТЕМА № 2. Соціально дезадаптована, адиктивна та кримінальна поведінка неповнолітніх.

Соціально дезадаптована поведінка дітей як передумова правопорушень неповнолітніх. Процес входження дитини в соціальне середовище й дефекти соціалізації. Девіантна поведінка: визначення, структура, форми прояву, фактори впливу. Діагностичні ознаки та причини типів соціальної дезадаптації. Педагогічна занедбаність. Біологічно зумовлена соціальна дезадаптація. Ситуативна дезадаптація. Важковиховуваність. Сутність, форми прояву та наслідки адиктивної поведінки. Психотропні речовини та узаалежнення (токсикоманія, наркоманія, алкоголізм). Типологія особи неповнолітнього злочинця. Мотиви дитячої й підліткової злочинності. Психологічні особливості формування особистості та поведінки неповнолітнього насильницького та корисливого типу злочинця.

ТЕМА № 3. Кримінальна психологія неповнолітніх.

Поняття злочинності неповнолітніх. Психологія особи неповнолітнього злочинця. Мотиви дитячої й підліткової злочинності. Психологічна характеристика окремих типів особистості неповнолітнього злочинця. Психологічні особливості формування насильницького типу особистості неповнолітнього злочинця. Психологічні особливості агресії неповнолітніх. Злісний і випадковий типи насильницької особистості неповнолітнього. Психологічні особливості формування корисливого типу особистості неповнолітнього злочинця. Основні мотиви корисливих злочинів дітей і підлітків. Схильність дітей і підлітків до ризику. Психологічні особливості злочинності молодіжних угруповань. Передумови створення злочинних груп неповнолітніх. Чинники групового вчинення злочину неповнолітніми. Типологія груп неповнолітніх правопорушників.

ТЕМА № 4. Психологічні аспекти профілактичної роботи з неповнолітніми правопорушниками.

Зміст і специфіка попереджувальної (превентивної) діяльності з девіантними дітьми й підлітками. Профілактична, психокорекційна та реабілітаційна робота з дітьми й підлітками. Види й типи профілактичних заходів. Умови ефективності профілактичних заходів. Профілактичні технології: інформаційний, соціально-профілактичний, медико-біологічний, психолого-педагогічний підходи. Реабілітаційні соціально-психологічні технології роботи з девіантними дітьми й підлітками. Психологічні основи профілактики і корекції девіантної поведінки дітей і підлітків.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Література Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1 Сутність та причини злочинної поведінки неповнолітніх.	10	6	6	-	-	10	Основна 1,2,3,4 допоміжна 4
Тема № 2. Соціально дезадаптована та адиктивна поведінка неповнолітніх.	16	8	8	-	-	10	Основна 2,3,4 Допоміжна 1
Тема № 3. Кримінальна психологія неповнолітніх.	16	8	8	-	-	20	Основна 1,3,5,8 Допоміжна 4
Тема № 4. Психологічні аспекти профілактичної роботи з неповнолітніми правопорушниками.	12	8	8	-	-	20	Основна: 3, 4 Допоміжна: 4
Всього за семестр № 7:	120	30	30	-	-	60	залік

4.1.2. Завдання на самостійну роботу

Завдання, що виносяться на самостійну роботу курсанта	Література:
Тема № 1 Сутність та причини злочинної поведінки неповнолітніх.	
1. Дайте оцінку стану та динаміки злочинності неповнолітніх в Україні за останні роки. 2. Розкрийте концептуальні особливості позначення проблеми злочинності неповнолітніх. 3. Визначте, які чинники впливають на злочинність неповнолітніх. 4. Назвіть головні психологічні ознаки «переломного віку».	Основна 1,2,3,4 допоміжна 4
Тема № 2. Соціально дезадаптована, адиктивна та кримінальна поведінка неповнолітніх.	Основна 2,34 Допоміжна 1
1. Розкрийте особливості девіантної поведінки як форми соціальної дезадаптації дітей і підлітків. 2. Розкрийте мету і стадії психологічної діагностики девіантної поведінки особистості. 3. Що означають такі поняття: затримка психічного розвитку, ненормальний психічний розвиток, психопатичний та невротичний розвиток неповнолітніх?	
Тема № 3. Кримінальна психологія неповнолітніх.	Основна: 3, 4 Допоміжна: 4
1. Розмежуйте такі поняття як девіантна, делінквентна та кримінальна поведінка неповнолітніх. 2. Проаналізуйте злочинність як різновид агресивної поведінки у підлітково-юнацькому віці. 3. Розкрийте психологічні детермінанти утягнення неповнолітніх у злочинну діяльність. 4. Визначте психологічні особливості злочинних груп неповнолітніх.	
Тема № 4. Психологічні аспекти профілактичної роботи з неповнолітніми правопорушниками.	Основна 2,34 Допоміжна 1
1. Визначте методи психологічної діагностики змісту і чинників девіантної поведінки неповнолітньої особистості. 2. Визначте, які напрямки можна виділити у психокорекційній роботі з соціально дезадаптованими дітьми й підлітками. 3. Розкрийте структуру соціально-психологічної діяльності з дітьми, схильними до вживання спиртного.	

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Предмет і завдання дисципліни «Психологія злочинності дітей та молодіжних угруповань».
2. Головні тенденції у сучасній злочинності неповнолітніх.
3. Стан, структура та динаміка злочинності серед дітей та підлітків в Україні.
4. Вікові характеристик індивідуального розвитку особистості.
5. Вікові кризи: психологічна характеристика.
6. Перехід від дитинства до юності: психічні ознаки початку пубертатного періоду.
7. Конфлікти та протиріччя юнацького віку.
8. Проблемні питання формування моральної та правової свідомості молоді.
9. Поняття особистості «неповнолітнього злочинця»: психологічний аспект.
10. Чинники злочинності неповнолітніх.

11. Феномен «соціального аутсайдерства» у сучасній Україні.
12. Соціальна дезадаптація як глобальна причина злочинності неповнолітніх.
13. Девіантна поведінка дітей і підлітків: поняття, класифікація й форми прояву.
14. Педагогічна занедбаність: діагностичні ознаки та причини.
15. Психологічні ознаки біологічно зумовленої соціальної дезадаптації неповнолітніх.
16. Важковиховуваність як форма соціальної дезадаптації неповнолітніх.
17. Сутність, форми прояву та наслідки адиктивної поведінки дітей та підлітків.
18. Феномен залежності й характеристика адиктивної особистості.
19. Алкоголізм, наркоманія, токсикоманія: спільне й відмінне.
20. Особливості вживання окремих груп наркотичних речовин (опіати, каннабіоїди, амфетаміни, екстазі, інгалянти, барбітурати).
21. Доза алкоголю: причини й наслідки вживання алкоголю для дітей.
22. Психологія особи неповнолітнього злочинця.
23. Причини й форми прояву дитячої агресії.
24. Типологія особистості неповнолітніх злочинців.
25. Психологічні особливості неповнолітнього типу особистості «насильницького злочинця».
26. Психологічні особливості формування особистості та поведінки неповнолітнього «корисливого злочинця».
27. Груповий характер злочинності неповнолітніх: соціально-психологічний аспект.
28. Профілактика ризикованої поведінки серед неповнолітніх.
29. Психологічні аспекти попередження насильства серед дітей та молоді.
30. Система профілактики комп'ютерної ігроманії неповнолітніх.
31. Преррофілактика безпритульності неповнолітніх.
32. Профілактика і корекція алкоголізму та наркоманії серед неповнолітніх.

5.1.2. Теми курсових робіт Не передбачено.

5.1.3. Теми наукових робіт Не передбачено.

6. Методи навчання

При проведенні лекцій використовуються наступні методи: метод пояснення, метод проблемного викладання, розповідь, аналітичний метод, метод прикладів. При проведенні практичних занять використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

Самостійна робота за кожною темою передбачає: самостійне опрацювання лекційного матеріалу за власним конспектом лекцій та наукової літератури за темою; підготовку та роботу протягом занять; участь у групових дискусіях тощо.

Індивідуальна робота передбачає підготовку доповідей, виконання наукових робіт у вигляді рефератів.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль (залік)

1. Головні тенденції злочинності неповнолітніх в Україні.
2. Труднощі при аналізі процесів і явищ, що впливають на тенденції злочинності неповнолітніх при порівнянні її з показниками дорослої злочинності.
3. Визначення поняття «злочинність неповнолітніх».

4. Етапи формування особистості (вікова періодизація).
5. Психічні ознаки початку пубертатного періоду.
6. Конфлікти та протиріччя юнацького віку.
7. Соціально-психологічні особливості дитячого й підліткового віку.
8. Соціалізація: групи ризику соціальної дезадаптації.
9. Деформації особистості дітей та підлітків за асоціальним типом.
10. Основні типи неповнолітніх злочинців.
11. Чинники злочинності неповнолітніх: соціально-економічні, психолого-педагогічні та медико-біологічні.
12. Етапи формування «злочинної кар'єри» неповнолітньої особи.
13. Соціально дезадаптована поведінка дітей як передумова правопорушень неповнолітніх.
14. Процес входження дитини в соціальне середовище й дефекти соціалізації.
15. Девіантна поведінка: визначення, структура, форми прояву, фактори впливу.
16. Діагностичні ознаки та причини типів соціальної дезадаптації.
17. Педагогічна занедбаність.
18. Біологічно зумовлена соціальна дезадаптація.
19. Ситуативна дезадаптація.
20. Важковиховуваність: форми прояву та фактори впливу.
21. Сутність, форми прояву та наслідки адиктивної поведінки.
22. Психотропні речовини та uzалежнення (токсикоманія, наркоманія, алкоголізм).
23. Поняття злочинності неповнолітніх.
24. Психологія особи неповнолітнього злочинця: загальна характеристика.
25. Мотиви дитячої й підліткової злочинності.
26. Психологічна характеристика окремих типів особистості неповнолітнього злочинця.
27. Психологічні особливості формування насильницького типу особистості неповнолітнього злочинця.
28. Психологічні особливості агресії неповнолітніх.
29. Злісний і випадковий типи насильницької особистості неповнолітнього.
30. Психологічні особливості формування корисливого типу особистості неповнолітнього злочинця.
31. Основні мотиви корисливих злочинів дітей і підлітків.
32. Схильність дітей і підлітків до ризику й злочинна поведінка.
33. Психологічні особливості злочинності молодіжних угруповань.
34. Передумови створення злочинних груп неповнолітніх.
35. Чинники групового вчинення злочину неповнолітніми.
36. Типологія груп неповнолітніх правопорушників.
37. Зміст і специфіка попереджувальної (превентивної) діяльності з девіантними дітьми й підлітками.
38. Профілактична, психокорекційна та реабілітаційна робота з дітьми й підлітками.
39. Види й типи профілактичних заходів.
40. Умови ефективності профілактичних заходів.
41. Профілактичні технології: інформаційний, соціально-профілактичний, медико-біологічний, психолого-педагогічний підходи.
42. Реабілітаційні соціально-психологічні технології роботи з девіантними дітьми й підлітками.
43. Типологія груп неповнолітніх правопорушників.
44. Риси деформації особистості за асоціальним типом.
45. Чинники девіантної поведінки неповнолітніх: соціально-економічні, психолого-педагогічні та медико-біологічні.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути: екзамени; тести; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські; самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, підготовка рефератів, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перекласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} = \left(\left(\text{Результат навчальних занять} + \text{Результат самостійної роботи за семестр} \right) / 2 \right) * 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображуються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамену, заліку) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівника.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\frac{\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни}}{\text{Підсумкові бали за поточний семестр}} + \frac{\text{Підсумкові бали за попередній семестр}}{\text{Підсумкові бали за поточний семестр}} : 2$$

Вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної або індивідуальної роботи:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 3 позитивних оцінок	Підготувати реферат та конспект за темою самостійної роботи.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією-двома значними помилками.
80-84			

75 – 79		C	«Добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією–двома значними помилками.
70-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконана, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками
65-69			
60-64		E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінена числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
40-59	Не задовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, потрібні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21-40			
1–20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєний, потрібні практичні навички роботи несформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна:

1. Бусел Ю. Сучасні молодіжні субкультури: пофігізм чи протест Київ. Шкільний світ. 2010. – 96с.
2. Вертипорох Н. К. Лук'яченко Л. М. Цикл уроків за темою «Життя молоді. Молодіжна культура» Англ. мова та л-ра. 2012. № 16-18. С. 51-70.
3. Вольнова Л. М. Профілактика девіантної поведінки підлітків: навч.-метод. посібник до спецкурсу «Психологія девіацій» для студентів спеціальності «Соціальна педагогіка» у двох частинах. – Ч. II. Практична частина. – 2-ге вид., перероб і доповн. К., 2016. 193 с.
4. Вудмаска Т. М. Горай. Л. С. Молодіжні субкультури: методико-бібліографічний матеріал. Черкаси. Черкаський методичний кабінет установ освіти, 2015. – 21 с.
5. Заглада Л. Неформали: бунтівники і «непротивленці» Освіта України. 2013. – 15 квіт. С. 8-9.

6. Михайленко, О. В. Севрук Р. О. Молодіжні субкультури : [хіпі, репери, готи, фрики та інші]. Біологія (наук.- метод. журн.). 2013. №8. Вкладка. С. 9-16
7. Молодіжні субкультури // Історія та правознавство. 2013. № 8. С. 16-19 .
8. Ніколіна Ю. Субкультури в інтернеті. Соц. педагог. 2014. №1 (січ.). С. 44-56.
9. Радзієвський В. Якою має бути "українська" Україна, або Провідні субкультури і суспільство (історико-культурологічний нарис) Історія в школі. 2016. № 1. С. 32-39.
10. Фесун С. Є. Молодіжні субкультури : за і проти Черкаси: Черкаський методичний кабінет установ освіти. 2015. 240 с.

Допоміжна:

1. Злочинність неповнолітніх: причини, наслідки та шляхи запобігання : навч. посіб. : рекомендовано МОН України / С.І. Яковенко, Н.Ю. Максимова, Л.І. Мороз, Л.А. Мороз. - К. : Вид. Паливода А.В., 2006. - 260 с.
2. Максимова, Н.Ю. Основи дитячої патопсихології : Навч. посібник. - К. : Перун, 1996. - 464 с.
3. Соціально-психологічні особливості формування особистості неповнолітніх правопорушників : Дис. ... канд. психол. наук : 19.00.06 / Н.В. Малиш. - Х., 2005. - 176 с.
4. Павлик, О.М. Особливості мотиваційної сфери неповнолітніх правопорушників : Дис. ... канд. психол. наук : 19.00.06 / О.М. Павлик. - Х., 2005. - 206 С.
5. Степанов, О.М. Основи психології та педагогіки : Посібник. - К. : Академвидав, 2003. - 504 с.
6. Ярмиш, І.О. Психологічні механізми адаптації підлітків з кримінальною поведінкою в умовах примусової ізоляції : Автореф дис. ... канд. психол. наук : 19.00.06 / Нац. ун-т внутр. справ України. - Х., 2003. - 20 с.